

คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

การจัดการความรู้

ด้านการผลิตบัณฑิต

“ เมื่อครูไม่ใช่แค่ผู้สอน
แต่เป็นโค้ชของผู้เรียน ”

เรียนรู้ร่วมกัน คิดร่วมกัน สร้างอนาคตร่วมกัน

COACHING
เสริมพลังผู้เรียน

THINKING
กระตุ้นการคิด

COLLABORATION
เรียนรู้ร่วมกัน

GROWTH
เติบโตไปด้วยกัน

ผลิตบัณฑิตคุณภาพ

สร้างองค์ความรู้

พัฒนาสังคม สู่อนาคตที่ยั่งยืน

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ประจำปีการศึกษา 2568

คำนำ

ตามที่คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้ดำเนินการจัดการความรู้ ประจำปีการศึกษา 2568 (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569) โดยคณะกรรมการจัดการความรู้ด้านการผลิตบัณฑิต เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมการจัดการความรู้ตามกระบวนการจัดการความรู้ทั้ง 7 ขั้นตอน ภายใต้หัวข้อ “เมื่อครูไม่ใช่แค่ผู้สอน แต่เป็นโค้ชของผู้เรียน” นั้น การดำเนินงานดังกล่าวมุ่งเน้นการรวบรวม ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนจากผู้ปฏิบัติจริง ผ่านประสบการณ์และเทคนิคการสอนของคณาจารย์ในคณะวิทยาการจัดการ ซึ่งเป็นคณะกรรมการจัดการความรู้ ได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สะท้อนประสบการณ์ แนวคิด และวิถีปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อส่งเสริมบทบาทของอาจารย์จาก “ผู้ถ่ายทอดความรู้” ไปสู่ “โค้ช” ที่สามารถกระตุ้นการคิด วิเคราะห์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียนอย่างรอบด้าน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มากยิ่งขึ้น

คณะวิทยาการจัดการ ขอขอบคุณบุคลากรทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วม และให้ความร่วมมือในการดำเนิน กิจกรรมการจัดการความรู้ครั้งนี้ จนสามารถดำเนินงานครบถ้วนทุกขั้นตอนตามระยะเวลาที่กำหนดด้วยความ เรียบร้อยและประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ทั้งนี้ คณะวิทยาการจัดการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การจัดการความรู้ ด้านการผลิตบัณฑิต เรื่อง “เมื่อครูไม่ใช่แค่ผู้สอน แต่เป็นโค้ชของผู้เรียน” จะเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์ ตลอดจนเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจในการนำองค์ความรู้ เทคนิค และประสบการณ์ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อส่งเสริมและพัฒนา ศักยภาพของ นักศึกษาให้สามารถเรียนรู้ เติบโต และพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพในบริบทของการศึกษาในศตวรรษ ที่ 21 ต่อไป

คณะกรรมการจัดการความรู้ด้านการผลิตบัณฑิต

คณะวิทยาการจัดการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	
ชื่อหน่วยงาน	4
หัวข้อการจัดการความรู้ของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569	4
สมาชิกกลุ่มและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม	4
ลักษณะของผลงาน	5
ส่วนที่ 2 การดำเนินงานจัดการความรู้	
1. สถานการณ์และความสำคัญ	5
2. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน	5
3. ขั้นตอนการดำเนินงาน/องค์ความรู้	5
3.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	5
3.2 ถอดบทเรียน	8
3.3 องค์ความรู้หรือผลงาน	9
4. ผลลัพธ์การดำเนินงาน/ประโยชน์ที่ได้รับ	10
4.1 ผลลัพธ์การดำเนินงาน	10
4.2 ประโยชน์ที่ได้รับ	10
5. ปัจจัยความสำเร็จ	11
6. การเผยแพร่/การได้รับการยอมรับ	11

รายงานผลการดำเนินงานการจัดการความรู้ด้านการผลิตบัณฑิต
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ประจำปีงบประมาณ 2569

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1 ชื่อหน่วยงาน

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

2 หัวข้อการจัดการความรู้ของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

เมื่อครูไม่ใช่แค่ผู้สอน แต่เป็นโค้ชของผู้เรียน

3. สมาชิกกลุ่มและบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม

ลำดับ	ชื่อ-นามสกุล	บทบาทหน้าที่	หน่วยงานที่สังกัด
1	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิเชษฐ เนตรสว่าง	ประธานกรรมการ	การจัดการโลจิสติกส์
2	อาจารย์ ดร.สวิตา อยู่สุขชี	รองประธานกรรมการ	คอมพิวเตอร์ธุรกิจ
3	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทราพร จันตะนี	กรรมการ	การจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่
4	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรชวรธรณ สุขสมวัฒน์	กรรมการ	การจัดการ
5	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภลักษณ์ ศรีวิไลย	กรรมการ	การจัดการโลจิสติกส์
6	ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทินี เอ็บอิม	กรรมการ	คอมพิวเตอร์ธุรกิจ
7	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุตินา นิมนวล	กรรมการ	คอมพิวเตอร์ธุรกิจ
8	ผู้ช่วยศาสตราจารย์กัธร แจ่มจำรัส	กรรมการ	การตลาด
9	อาจารย์ ดร.กิติมา ทามาลี	กรรมการ	การจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่
10	อาจารย์ ดร.วโรปภา มหาสำราญ	กรรมการ	การบริหารทรัพยากรมนุษย์
11	อาจารย์ ดร.อินทิรา จันท์สอน	กรรมการ	การบริหารทรัพยากรมนุษย์
12	อาจารย์ ดร.ชวีพร เมืองจันทร์	กรรมการ	การบัญชี
13	อาจารย์รุ่งเรือง ทองศรี	กรรมการ	การตลาด
14	อาจารย์มนภัทร บุษปฤกษ์	กรรมการ	การท่องเที่ยว
15	นางสาวฐานิต พันธุ	เลขานุการ	สำนักงานคณบดี
16	นางจุฑามาศ เจริญใจ	ผู้ช่วยเลขานุการ	สำนักงานคณบดี

4. ลักษณะของผลงาน

“เมื่อครูไม่ใช่แค่ผู้สอน แต่เป็นโค้ชของผู้เรียน” เป็นผลงานด้านการจัดการความรู้ที่มุ่งสะท้อนแนวคิดและแนวทางการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยส่งเสริมบทบาทของครูผู้สอนจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปสู่การเป็น “โค้ช” ที่คอยกระตุ้น สนับสนุน และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ

ผลงานดังกล่าวเกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถ่ายทอดประสบการณ์ของคณาจารย์ผู้ปฏิบัติงานจริง ภายใต้กระบวนการจัดการความรู้ ซึ่งช่วยให้เกิดองค์ความรู้ แนวปฏิบัติที่ดี และเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทการศึกษาในศตวรรษที่ 21

ส่วนที่ 2 การดำเนินงานจัดการความรู้

1. สถานการณ์และความสำคัญ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเทคโนโลยี สังคม และรูปแบบการทำงาน ส่งผลให้การศึกษาไม่สามารถเน้นเพียงการท่องจำหรือการถ่ายทอดความรู้จากครูสู่ผู้เรียนได้เหมือนในอดีต ผู้เรียนจำเป็นต้องมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการแก้ปัญหา เพื่อให้สามารถปรับตัวและใช้ชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ในขณะที่ผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งด้านความสามารถ ความสนใจ และรูปแบบการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนแบบเดิมที่ครูเป็นศูนย์กลางจึงอาจไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ ทำให้เกิดแนวคิดการเปลี่ยนบทบาทของครูจาก “ผู้สอน” มาเป็น “โค้ช” ที่ทำหน้าที่สนับสนุน ชี้แนะ และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

บทบาทของครูในฐานะโค้ชมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจ กล้าคิด กล้าถาม และกล้าตัดสินใจด้วยตนเอง ครูจะทำหน้าที่ตั้งคำถาม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบ และพัฒนาศักยภาพตามความถนัดของแต่ละคน ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้ ดังนั้น การที่ครูเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นโค้ชของผู้เรียน จึงเป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเตรียมผู้เรียนให้พร้อมต่อการดำรงชีวิตในโลกอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการดำเนินงาน

1. เพื่อพัฒนาบทบาทครูจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปสู่การเป็นโค้ชของผู้เรียน มีทักษะในการกระตุ้น และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม
2. เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าคิด กล้าแสดงออก และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
3. เพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสื่อสาร
4. เพื่อให้ห้องเรียนเกิดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และแสดงความคิดเห็น
5. เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียนผ่านกระบวนการให้คำปรึกษาและการสนับสนุนอย่างใกล้ชิด

3. ขั้นตอนการดำเนินงาน/องค์ความรู้

3.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

คณะกรรมการจัดการความรู้ด้านการผลิตบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มีการดำเนินงานการจัดการความรู้ โดยใช้กระบวนการ ดังนี้

3.1.1 การบ่งชี้ความรู้

คณะวิทยาการจัดการ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการความรู้ ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารคณะ ตัวแทนคณาจารย์จากหลาย ๆ สาขาวิชาในคณะวิทยาการจัดการ และบุคลากรสายสนับสนุนในคณะวิทยาการจัดการ เป็นคณะกรรมการในตำแหน่งเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ โดยผู้บริหารคณะสำรวจและกำหนดความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับบทบาทครูในฐานะโค้ช เช่น เทคนิคการโค้ชผู้เรียน การตั้งคำถามเชิงสร้างสรรค์ การให้คำปรึกษา และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งศึกษาปัญหาและความต้องการของครูและผู้เรียนในสถานศึกษา และได้ประเด็นความรู้ที่จำเป็น คือ “เมื่อครูไม่ใช่แค่ผู้สอน แต่เป็นโค้ชของผู้เรียน” เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์ในคณะวิทยาการจัดการ ส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ โดยมีเป้าหมายในการจัดการความรู้ คือ คณาจารย์ในคณะวิทยาการจัดการ และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

3.1.2 การสร้างและแสวงหาความรู้

ในการสร้างและแสวงหาองค์ความรู้ คณะกรรมการจัดการความรู้ได้ดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้าน Coaching และ Active Learning ตลอดจนศึกษารวบรวมแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อนำมาพัฒนาและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของคณะวิทยาการจัดการ ทั้งนี้ ได้มีการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็น “เมื่อครูไม่ใช่แค่ผู้สอน แต่เป็นโค้ชของผู้เรียน” โดยเปิดโอกาสให้อาจารย์แต่ละท่านร่วมถ่ายทอดประสบการณ์ เทคนิค และเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของตนเอง เพื่อสะท้อนแนวทางการพัฒนาผู้เรียนในรูปแบบ Coaching และ Active Learning อย่างเป็นรูปธรรม

ในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ฝ่ายเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการทำหน้าที่บันทึกข้อมูลและสรุปประเด็นสำคัญจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขณะที่ประธานทำหน้าที่ควบคุมและเชื่อมโยงการอภิปรายของคณาจารย์ในแต่ละประเด็น พร้อมทั้งสรุปสาระสำคัญและองค์ความรู้ที่ได้รับจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแต่ละครั้ง เพื่อนำไปสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้รวมของคณะ

จากกระบวนการดังกล่าว คณะวิทยาการจัดการจึงสามารถสร้างและแสวงหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับบทบาท “ครูโค้ช” ได้อย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านแนวคิด กระบวนการจัดการเรียนรู้ เทคนิคการสอน การใช้เทคโนโลยี และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

3.1.3 การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ

ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการจัดการความรู้ ด้านการผลิตบัณฑิต ในประเด็นความรู้ “เมื่อครูไม่ใช่แค่ผู้สอน แต่เป็นโค้ชของผู้เรียน” ได้ดำเนินการรวบรวม สรุป และเรียบเรียงองค์ความรู้ที่ได้จากกระบวนการแสวงหาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทั้งหมด เสนอต่อประธานคณะกรรมการจัดการความรู้ เพื่อพิจารณา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ประเด็นสำคัญร่วมกัน จากนั้น ได้นำข้อมูลและองค์ความรู้ที่ได้รับมาจัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดความชัดเจน

ง่ายต่อการศึกษา ค้นคว้า และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจัดเก็บในรูปแบบเอกสาร คู่มือ สื่อออนไลน์ และสื่อประกอบการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเข้าถึงองค์ความรู้ของคณาจารย์และผู้ที่สนใจได้อย่างสะดวก

ทั้งนี้ องค์ความรู้ที่ได้มีการจัดระบบและแบ่งออกเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

- เทคนิคการโค้ชผู้เรียน (Coaching Techniques)
- วิธีการสร้างแรงจูงใจและเสริมพลังการเรียนรู้ให้ผู้เรียน
- การใช้คำถามเพื่อกระตุ้นการคิด วิเคราะห์ และการสะท้อนคิด
- รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
- การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และพื้นที่ปลอดภัยทางใจ (Psychological Safety)
- การใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้
- การส่งเสริมการเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Learning / Peer Coaching)
- แนวทางการสะท้อนผลการเรียนรู้และการให้ข้อมูลป้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ (Constructive Feedback)
- แนวทางการวัดและประเมินผลที่เน้นพัฒนาการและศักยภาพของผู้เรียน

การดำเนินการดังกล่าวช่วยให้องค์ความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้สามารถนำไปใช้ต่อยอดในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน และส่งเสริมบทบาทของอาจารย์ในฐานะ “ครูโค้ช” ได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไป

3.1.4 การประมวลและกลั่นกรองความรู้

ฝ่ายเลขานุการวิเคราะห์และสรุปองค์ความรู้ที่สำคัญให้กระชับ เข้าใจง่าย จัดทำคู่มือ “เมื่อครูไม่ใช่แค่ผู้สอน แต่เป็นโค้ชของผู้เรียน” ของคณะวิทยาการจัดการ ตามรูปแบบที่มหาวิทยาลัยกำหนดเสนอต่อประธานคณะกรรมการการจัดการความรู้เพื่อพิจารณา

3.1.5 การเข้าถึงความรู้

คณะฯ เผยแพร่คู่มือ “เมื่อครูไม่ใช่แค่ผู้สอน แต่เป็นโค้ชของผู้เรียน” ของคณะวิทยาการจัดการ และสรุปองค์ความรู้ตามช่องทางต่อไปนี้

- จัดส่งเล่มคู่มือ “เมื่อครูไม่ใช่แค่ผู้สอน แต่เป็นโค้ชของผู้เรียน” คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ให้กับประธานบริหารหลักสูตร จำนวน 1 เล่ม
- เว็บไซต์คณะวิทยาการจัดการ
- กลุ่ม Line หรือ Facebook คณะวิทยาการจัดการ
- การประชุม PLC (Professional Learning Community)

3.1.6 การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้

จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างคณะกรรมการการจัดการความรู้ การประชุม PLC การอบรมเชิงปฏิบัติการ การเล่าประสบการณ์การใช้เทคนิค Coaching ในชั้นเรียน เพื่อร่วมกันพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ความรู้ที่ได้จัดทำเป็นคู่มือ และนำขึ้นเว็บไซต์

3.1.7 การเรียนรู้

คณะวิทยาการจัดการได้ร่วมกันคัดเลือกประเด็นการจัดการความรู้ด้านการผลิตบัณฑิต เรื่อง “เมื่อครูไม่ใช่แค่ผู้สอน แต่เป็นโค้ชของผู้เรียน” เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และส่งเสริมบทบาทของอาจารย์ในฐานะ “ครูโค้ช” ที่ทำหน้าที่ชี้แนะ สนับสนุน และกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ

ภายหลังจากการดำเนินกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นดังกล่าว คณาจารย์ที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เทคนิค วิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนแนวทางการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยองค์ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนในภาคการศึกษาถัดไป (1/2569) ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของรายวิชาและผู้เรียน

แนวคิดสำคัญของ “ครูโค้ช” คือ การเปลี่ยนบทบาทของผู้สอนจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เพียงฝ่ายเดียว ไปสู่การเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) และผู้ชี้แนะแนวทางในการแสวงหาความรู้ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างองค์ความรู้ร่วมกันในชั้นเรียน ส่งผลให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนจึงไม่ได้เป็นเพียงผู้รับความรู้ แต่สามารถสะท้อนความคิด ถ่ายทอดประสบการณ์ และทำหน้าที่เป็นผู้เรียนรู้ร่วมกับเพื่อนได้ในเวลาเดียวกัน

ทั้งนี้ คณาจารย์หลายท่านได้นำเทคนิคและแนวทางที่ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้จริงในการจัดการเรียนการสอน เช่น การใช้คำถามกระตุ้นการคิด การเรียนรู้แบบกลุ่ม การเรียนรู้แบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Learning) การใช้ AI และเครื่องมือดิจิทัลในการสนับสนุนการเรียนรู้ รวมถึงการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและปลอดภัยทางใจ เพื่อให้นักศึกษากล้าแสดงความคิดเห็น กล้าลองผิดลองถูก และเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีการศึกษามาใช้ยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน และสามารถตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามศักยภาพ ความสนใจ และความต้องการของตนเอง ขณะที่ผู้สอนเองก็ต้องปรับตัวและพัฒนาทักษะในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของยุคดิจิทัล และพฤติกรรมของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญที่ทำนายสำหรับผู้สอน คือ การปรับเปลี่ยนแนวคิด วิธีการสอน และพฤติกรรมที่เคยคุ้นชินจากรูปแบบการสอนเดิม ไปสู่บทบาทของ “ครูโค้ช” ที่เน้นการฟัง การตั้งคำถาม การสร้างแรงจูงใจ และการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งต้องอาศัยทั้งการเปิดใจ การเรียนรู้ร่วมกัน และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากการดำเนินงานดังกล่าว ทำให้คณาจารย์สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง พร้อมทั้งสะท้อนผลการปฏิบัติงาน ประเมินผล และพัฒนาต่อยอดอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาศักยภาพของผู้สอน และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันภายในองค์กรได้อย่างยั่งยืนต่อไป

3.2 การถอดบทเรียน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 คณะกรรมการจัดการความรู้ คณะวิทยาการจัดการ ได้หัวข้อในการจัดการความรู้ คือ “เมื่อครูไม่ใช่แค่ผู้สอน แต่เป็นโค้ชของผู้เรียน” ในอดีต “ครู” มักถูกมองว่าเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ผู้บอก ผู้สอน และผู้ให้คำตอบแก่ผู้เรียน แต่ในโลกยุคปัจจุบันที่ความรู้สามารถเข้าถึงได้ง่ายเพียงปลายนิ้ว บทบาทของครูจึงไม่ได้หยุดอยู่แค่การสอนอีกต่อไป หากแต่ต้องเปลี่ยนบทบาทสู่การเป็น “โค้ช” ที่ช่วยจุดประกายความคิด ส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง แนวคิด “ครูโค้ช” (Teacher as Coach) จึงกลายเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ของการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูทำหน้าที่ตั้งคำถาม กระตุ้นการคิด วิเคราะห์ และสะท้อนศักยภาพของผู้เรียน มากกว่าการบอกคำตอบเพียงอย่างเดียว

จากแนวคิดดังกล่าว การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการเปิดพื้นที่ให้ครูผู้สอนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เรียนรู้ร่วมกัน และถอดบทเรียนจากการปฏิบัติจริง เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในยุคใหม่ กระบวนการถอดบทเรียนในหัวข้อ “เมื่อครูไม่ใช่แค่ผู้สอน แต่เป็นโค้ชของผู้เรียน” เริ่มต้นจากการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเปิดโอกาสให้ผู้สอนได้สะท้อนประสบการณ์ของตนเองผ่านวงสนทนาอย่างเป็นกันเอง ครูผู้สอนแต่ละคนได้เล่าถึงจุดเปลี่ยนในการจัดการเรียนรู้ จากเดิมที่เน้นการบรรยายหน้าชั้นเรียน ไปสู่การใช้คำถาม การฟังอย่างลึกซึ้ง และการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง หลายประสบการณ์สะท้อนให้เห็นว่า เมื่อครูผู้สอนลดบทบาทการเป็น “ผู้พูด” และเพิ่มบทบาทการเป็น “ผู้ฟัง” ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น กล้าตั้งคำถาม และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากกว่าเดิม บางห้องเรียนที่เคยเงียบกลับเต็มไปด้วยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผู้เรียนมีความมั่นใจในการนำเสนอและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีขึ้น

ในกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครูผู้สอนได้ร่วมกันวิเคราะห์ว่า ปัจจัยสำคัญของการเป็นครูโค้ช คือ การสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก การใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นการคิด และการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่มุ่งพัฒนา มากกว่าการตัดสินถูกหรือผิด นอกจากนี้ ครูผู้สอนยังค้นพบว่า การฟังอย่างตั้งใจและการเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริงอย่างรักก็ตาม การเปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอนไปสู่ครูโค้ชไม่ใช่เรื่องง่าย ครูหลายคนสะท้อนว่า ในช่วงแรกยังรู้สึกกังวลเมื่อต้องปล่อยให้ผู้เรียนคิดเอง เพราะเกรงว่าจะใช้เวลาานหรือไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ แต่เมื่อได้ทดลองใช้กระบวนการอย่างต่อเนื่อง กลับพบว่าผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการคิด การสื่อสาร และความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น

หลังจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครูผู้สอนร่วมกันสรุปบทเรียนสำคัญว่า “ครูโค้ช” ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้รู้ทุกเรื่อง แต่ต้องเป็นผู้ที่เชื่อมั่นในศักยภาพของผู้เรียน และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนค้นพบคำตอบด้วยตนเองได้ผลจากกระบวนการถอดบทเรียนครั้งนี้ ไม่เพียงทำให้ครูเกิดองค์ความรู้ร่วมกันเกี่ยวกับบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 เท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ที่เปิดโอกาสให้ครูได้พัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

การเป็นครูในยุคปัจจุบันอาจไม่ได้วัดจากการสอนได้มากเพียงใด แต่คือความสามารถในการทำให้ผู้เรียน “อยากเรียนรู้” และ “เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง” เพราะครูผู้สอนที่แท้จริง อาจไม่ใช่ผู้ที่ให้คำตอบทั้งหมดแก่ผู้เรียน แต่คือผู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนค้นพบศักยภาพและคำตอบของชีวิตตนเองได้อย่างมั่นใจ

3.3 องค์ความรู้หรือผลงาน

องค์ความรู้ที่เกิดขึ้น คือ “เมื่อครูไม่ใช่แค่ผู้สอน แต่เป็นโค้ชของผู้เรียน”

ขั้นตอนการปฏิบัติ "MS Coach"

1 Preparation (เตรียมร่างกายและจิตใจ)

- ปรับ Mindset: เด็กทำได้, ลดทฤษฎี
- เตรียมเนื้อหา, โจทย์จริง
- ศึกษารูปแบบกลุ่ม
- เตรียมสื่อ AI และ Canva

2 Engagement (เปิดใจด้วยคำถาม)

- เริ่มด้วย "ถาม" แทน "บรรยาย"
- สร้าง Class Agreement ปลอดภัย
- ใช้ Ice Breaking ที่สร้างสรรค์

3 Action (เรียนรู้ผ่านการทำ)

- แบ่งกลุ่ม (Group Work) / Authentic Task
- Peer Coaching / Mentor of Mentors
- โครงการหรือชิ้นงานจริง

4 Reflection (สะท้อนคิดและ Feedback)

- เพื่อน Comment สร้างสรรค์
- Feedback เชิงพัฒนา
- การจดบันทึกการเรียนรู้

5 Assessment (ประเมินการเติบโต)

- ประเมินพฤติกรรม (ความกล้า, ช่วยเหลือ)
- การใช้เครื่องมือ (AI/Tech)
- ตรวจสอบความคืบหน้า

พลิกกระบวนการเรียนรู้สู่ห้องเรียนสร้างสรรค์

ตัวชี้วัดความสำเร็จของ "MS Coach" (MS Coach KPIs and Assessment)

ตัวชี้วัดด้านมิติผู้เรียน (KPIs: Student Outcomes)

พฤติกรรมการมีส่วนร่วม (Engagement Rate)

- กล้าถาม/แสดงความเห็นมากขึ้น
(More questions/views)
- ร้อยละที่ทำหน้าที่ Mentor ได้
(Percentage acting as Mentors)

- อัตราการเข้าร่วมกิจกรรม
(Activity participation rate)

Student Skills/ Application (Enlarged)

- ประยุกต์ใช้เครื่องมือ
(Canva, AI)

- คุณภาพคำถามที่ลึกซึ้ง
(Question depth)

- ผลสัมฤทธิ์ของชิ้นงาน
(Work product quality)

Student Safety

- กล้าพูด/เสนอความเห็น
(Speaking up)
- แร่ความผิดพลาดได้
(Sharing mistakes)

- สัดส่วนเวลา "ฟัง"
(Time spent listening, moved and re-imagined here for safety context)

ตัวชี้วัดด้านมิติผู้สอน (KPIs: Lecturer Performance)

Teacher Role

- บทบาทโค้ช
(Coaching Role)

- การใช้เทคนิค Activity, AI
(Teaching techniques)

- อัตราส่วน Feedback
เชิงบวก
(Positive feedback ratio)

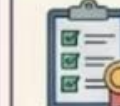
Growth Assessment

- สัดส่วนเวลา "ฟัง" > "พูด"
(Time Ratio: Listen > Talk)

- มีร่องรอยการเก็บข้อมูล
(Data tracking evidence)

- เช็คลิสต์ & Portfolio

- การใช้ข้อมูลเพื่อพัฒนา
การเรียนสอน
(Use data for teaching
development)

พลิกกระบวนการเรียนรู้สู่ห้องเรียนสร้างสรรค์ ด้วยตัวชี้วัดที่ชัดเจนและครอบคลุม

4. ผลลัพธ์การดำเนินงาน/ประโยชน์ที่ได้รับ

4.1 ผลลัพธ์การดำเนินงาน

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ ในการจัดการความรู้ประเด็น “เมื่อครูไม่ใช่แค่ผู้สอน แต่เป็นโค้ชของผู้เรียน”

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับครู

- ครูผู้สอนมีความเข้าใจแนวคิดการโค้ช (Coaching) และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้
- ครูผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นการคิด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและสะท้อนความคิดของตนเอง
- ครูผู้สอนปรับปรุงแบบการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน

- ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออกและมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น
- ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง
- ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง
- ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และความมั่นใจเพิ่มขึ้น

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษา

- เกิดวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้
- คณะวิทยากรจัดการมีแนวทางการพัฒนาครูผู้สอนอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการ KM และ PLC
- บรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
- คุณภาพการจัดการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีแนวโน้มดีขึ้น

การจัดการความรู้ในประเด็น “เมื่อครูไม่ใช่แค่ผู้สอน แต่เป็นโค้ชของผู้เรียน” ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านบทบาทครู กระบวนการเรียนรู้ และพฤติกรรมของผู้เรียน ส่งผลให้การจัดการศึกษานั้น การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน และสร้างการเรียนรู้ที่ยั่งยืนในสถานศึกษา

4.2 ประโยชน์ที่ได้รับ

กระบวนการในการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

5. ปัจจัยความสำเร็จ

- เทคนิค Focus Group การสรุป วิเคราะห์ สังเคราะห์ และกลั่นกรองความรู้ จนนำไปสู่การสร้างแนวปฏิบัติที่ดี

- การจัดกิจกรรมถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคลากรที่สนใจแบบ On site รวมไปถึงการเผยแพร่ใน website ของคณะวิทยาการจัดการ เพื่อให้บุคลากรที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถศึกษาได้ในภายหลัง

6. การเผยแพร่/การได้รับการยอมรับ

คณะกรรมการจัดการความรู้ได้เผยแพร่ คู่มือ “เมื่อครูไม่ใช่แค่ผู้สอน แต่เป็นโค้ชของผู้เรียน”

เว็บไซต์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

https://aru.ac.th/ms/?page=quality&subpage=quality_quality